

El papa Francesc

Per la manera de vestir, per les sabates usades, pel lloc modestíssim on viu, pel que diu o pel que fa, pels viatges i per tot, aquest papa, els pocs mesos que fa que és bisbe de Roma, continua sent un escàndol cada dia que passa. És un home bo com el papa Joan, fascina les masses com el papa Wojtyła i, tal com ja sap tothom, és profundament jesuïta, però ha pres el nom de *Francesc*, perquè vol una església inspirada en el *poverello* d'Assís. És còndid com un colom i hàbil com una rabosa. Rarament, en tan poc de temps, tanta gent deu haver parlat i escrit tant d'aquest papa, ni tanta gent el deu haver observat o admirat, o es deu haver preguntat on vol anar: clergues i laics, creients i no creients, sembla que tothom espera a veure què farà el dia següent. Afirmar que vol una Església pobra i que predique la pobresa, una Església construïda a imitació de Déu misericordiós, que no jutja sinó que perdona, que busca l'ovella esgarriada i acull a casa el fill pròdig. Molt bé, tot això, és una imatge cordial i atractiva. Però el fet és que l'Església Catòlica és sobretot una institució de poder i una institució piramidal, vertical. Cal suposar que el papa Francesc vol que aquesta institució siga sobretot una estructura de servei, com la intendència de l'exèrcit, tal com escriu Eugenio Scalfari –de qui prenc algunes d'aquestes idees o imatges–, respecte a les tropes combatents, al servei de les quals han d'estar la cúria vaticana, la banca, la Secretaria d'Estat, els nuncis o els tribunals, i tota aquesta immensa i complexa estructura que fa funcionar eficaçment un organisme que té molt poc d'*esposa de Crist*. El fet, però, és que durant prop de 20 segles –o només 17, si voleu, d'ençà de Constantí– l'Església romana ha parlat, pensat i actuat sempre com una institució de poder. Tot al llarg d'aquest temps, no hi ha hagut cap papa que haja fet bandera i exhibició de pobresa, cap papa que no haja defensat, reforçat i estimat el poder, cap papa que haja sentit com a propis el pensament i l'actitud vital de Francesc d'Assís. I cap papa que haja preferit consolidar una Església horitzontal abans

Joan Francesc Mira

que reforçar una estructura vertical; *horitzontal* sovint volia dir només “feblesa”, “desordre” i “agitació”. La missió d'aquest papa Francesc conté, per tant, una doble novetat escandalosa: una Església pobra i una Església horitzontal. I una

tercera, potser: un Déu que no jutja, sinó que perdona. Predicar tot això serà fàcil i atractiu; aplicar aquesta immensa revolució serà molt més complicat.

Dit això, Eugenio Scalfari –i jo l'imitaré–, a partir de la seua condició de no creient i d'home de cultura il·lustrada però admirador de Jesús de Natzaret –com jo mateix, també–, fa algunes preguntes a Francesc. La primera: si una persona que no té fe ni la busca comet allò que l'Església en diu *un pecat*, la perdonarà, el Déu cristià? Segona pregunta: el creient creu en la veritat revelada, el no creient pensa que no existeix una veritat absoluta, sinó una sèrie de veritats relatives, subjectives: aquest pensament, per a l'Església, és un error o un pecat que també es pot perdonar? –és una pregunta més seriosa que no sembla–. I tercera: durant el viatge al Brasil, el papa va dir que la nostra espècie també desapareixerà algun dia, com totes; acceptat això, cal acceptar que a l'Univers o almenys al *nostre* univers desapareixerà també el pensament capaç de pensar un Déu i tot el que en deriva: i si ningú no el pensa, què deu ser, Déu? Scalfari afirma que li agradaria molt saber la resposta de Francesc. A mi també. És cert, conclou, finalment, el fundador de *la Repubblica*, que aquest papa que predica una Església pobra és un miracle benèfic, però, probablement, no hi haurà un Francesc II, perquè una Església realment pobra, no de paraula, sinó pobra de fet, una Església que desmunte i elimine els seus instruments i institucions de poder, esdevindria irrellevant. O el catolicisme esclataria, com ha passat amb els protestants, en mil petites esglésies, congregacions o sectes. El papa Francesc atrau i agrada, com Francesc d'Assís i com Jesús de Natzaret. Però és molt improbable que Jesús hagués esdevingut el Crist sense un sant Pau. Siga com siga, visca el papa Francesc, i per molts anys. I sort.

“Aquest papa que predica una Església pobra és un miracle benèfic, però, probablement, no hi haurà un Francesc II, perquè una Església realment pobra, no de paraula, sinó pobra de fet, una Església que desmunte i elimine els seus instruments i institucions de poder, esdevindria irrellevant. O el catolicisme esclataria, com ha passat amb els protestants, en mil petites esglésies, congregacions o sectes”